

19. Lastensuojelu ¹⁾

Yleistä

V:n 1959 aikana suoritettiin pääkaupungin vajaamielishuollon hallinnon järjestytoimenpiteet, mitkä merkitsivät tämän sosiaalihuollossa vaikeana ongelmana esiintyneen työkentän luovuttamista lastensuojelulautakunnan toimivaltaan. Kaupunginvaltuusto päätti 14. 1. määrätä vajaamielislaislaissa tarkoitetun vajaamielishuollon täytäntöönpanon kokonaisuudessaan lastensuojelulautakunnan tehtäväksi ja tässä tarkoituksessa hyväksyi myös sosiaaliohjesääntöön tarpeelliset muutokset Sosiaaliministeriö vahvisti ohjesäännön muutokset 31. 3. Lautakunnalle täten määrätty tehtävä annettiin ohjesäännön mukaisesti lautakunnan alaiselle vajaamielishuoltojaostolle, joka samalla tuli toimimaan lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten johtokuntana. Lautakunta valitsi ensimmäisen jaoston ja johtokunnan kokouksessaan 28. 4. Tätä ennen oli jo ryhdytty valmisteleviin toimenpiteisiin mm. lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten saattamiseksi vajaamielislainsäädännön piiriin. Niinpä lautakunta jo 24. 2. teki kaupunginvaltuustolle esityksen Apulasten-tarha Aulan ja Oppilaskoti Toivolan erityisluokkien muuttamisesta vajaamielislaislaissa tarkoitetuiksi päivähuoltoloiksi, jolloin myös jätettiin alustavaa käsittelyä varten sosiaaliministeriölle lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten ohjesääntöluonnos. Ohjesäännön käsittely kuitenkin viivästyi vajaamielishuollon siirtymävaiheen vaikeuksien vuoksi niin, että ohjesäännön hyväksyminen ja vahvistaminen siirtyi v:een 1960. Lautakunnan alaiset vajaamielislaitokset eivät saaneet kertomusvuonna vuosimenoihinsa valtionapua. Edelleen todettakoon, että lautakunta sai kertomusvuonna myös uuden vajaamielislaitoksen eli 42-paikkaisen Päivähuoltola Vantaalan sekä että alaikäisten vajaamielisten tutkiminen ja rekisteröiminen voitiin pääosiltaan suorittaa ja myös vanhempien vajaamielisten tutkiminen aloittaa.

Varsinaiseen lastensuojelutyöhön kuului kahden uuden nuorisokodin eli Töölön ja Kaarelan nuorisokotien perustaminen sekä tilojen varaaminen uutta Mellunkylän vastaanottokotia varten. Ryttylän vastaanottokodin siirtämistä koskevat suunnitelmat edistyivät kertomusvuoden aikana niin pitkälle, että Lohjalle rakennettavan Outamon vastaanottokodin rakennussuunnitelmat ja pääpiirustukset valmistuivat, mutta rakennustöiden aloittaminen siirtyi seuraavaan kesään.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelulautakunnan eripainoksessa.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toim.pääll. Sulo Manninen, varapuheenjohtajana teol.tri Veikko Päivänsalo, jäsenenä prof. Elsa Bruun, toiminnanjoht. Vuokko Hietala, ilm.pääll. Anni Ikonen, toiminnanjoht. Laila Leskinen, yht.kuntat.maist. Sirkka Loimaranta, varat. Göran Westerlund ja arkkiatri Arvo Ylppö; varajäsenenä ekon. Inger Ehrström, autonkulj. Seppo Halme, ylilääk. Paavo Heiniö, toimitt. Anu Karvinen, lääket. ja kir. tri Sakari Lahdensuu, rva Impi Lojander, alikirjastonhoitaja Ann-Mari Mickwitz, rva Martta Parkkari ja terv.sisar Terttu Voipio; lisäjäsenenä opett. Margareta Aminoff, rvat Lilja Dahl, Anni Jyrkänne ja Maija Suosalmi; varalijäsenenä konttor. Svanvit Björkqvist, varanot. Martta Manner, rva Ida Ristimäki ja siht. Maj-Lis Wahlberg.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi: lastenhuoltojaostoon Päivänsalo, Bruun ja Jyrkänne; suojelukasvatusjaostoon Westerlund, Leskinen ja Suosalmi; äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon Ylppö, Loimaranta ja Dahl; elatusapujaostoon Ikonen, Hietala ja Aminoff sekä vajaamielishuoltojaostoon Westerlund, Ikonen, Bruun, Leskinen minkä lisäksi itseoikeutettuna jäsenenä jaostoon kuului lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten vastuunalaisena lääkärinä sosiaalilääkäri Sirkka Syväne.

Lastenkotien johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohtajana Bruun sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Westerlund ja varapuheenjohtajana Leskinen. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan toim.joht. Arvi Heiskanen sekä hänen varamiehenään lastenkotien johtokuntaan lastenhuollontark. Margit Törnudd ja koulukotien johtokuntaan nuorisonhuolt. Kaarlo Helasvuo. Vajaamielislaitosten johtokuntana toimi vajaamielishuoltojaosto.

Kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnassa apul.kaup.joht. Eino Waronen, lastenhuoltojaostossa fil.maist. Veikko Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa valtiot.kand. Veikko Järvinen.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mukaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 217 (195) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä. Lastenkotien johtokunta piti vuoden aikana 6 ja koulukotien johtokunta 10 kokousta. Eri jaostojen toimintaa selostetaan ao. toimiston kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämän kaupungin kolmen sosiaalihuollon päätösvaltaelimen, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 8. 12. Kustaankartanon vanhainkodissa sosiaalihuollon organisaatiokysymyksen merkeissä.

Lastensuojelulautakunnan päätöksistä mainittakoon seuraavat:

Lasten lomanvietto- ja kesävirkestystoiminnan tukemiseen varatun määrärahan jakamista varten lautakunta asetti keskuudestaan toimikunnan, joka sai tehtäväkseen laatia ehdotuksen myöntämisperusteista ja avustuksen jaosta (17. 3. 58 §). Avustusten myöntäminen eri yhdistyksille suoritettiin seuraavassa kokouksessa (21. 4. 74 §). Kaupunginhallitus alisti päätöksen tutkittavakseen ja asetti jakoa varten erillisen komitean.

Lautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitoksista poistuvien huollettavien vaateuksesta annettiin uudet ohjeet (21. 4. 65 §).

Lautakunnan ja huoltolautakunnan yhteistoiminnasta ja rajankäynnistä vajaa-mielishuoltoa koskeissa asioissa tehtiin päätös (28. 4. 81 §).

Vajaamielishuoltojaosto asetettiin sosiaaliohjesäännön muutoksen mukaisesti (28. 4. 91 §).

Lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen asema ja opettajien tehtävät. Lautakunta päätti periaatteessa, että lautakunnan alaisten laitosten opettajat voidaan velvoittaa edelleenkin tarvittavassa laajuudessa ja nimenomaan koulujen loma-aikoina sekä pyhä- ja juhlapäivinä suorittamaan lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön 15 §:n 2 momentissa edellytetyjä tehtäviä. Lisäksi lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginvaltuuston 28. 12. 1955 tekemää päätöstä tarkistettaisiin siten, että sitä voitaisiin soveltaa myös sellaisiin kaupungin laitoksissa toimiviin opettajiin, joiden palkkaus ei määräydy kaupungin viranhaltijain palkkausluokkien mukaan (17. 11. 169 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: Outamon vastaanottokodin rakennussuunnitelmia ja piirustusten hyväksymistä (3. 2. 24 §, 28. 4. 80 §); Töölön nuorisokodin ja Päivähuoltola Vantaalan perustamista (24. 2. 37, 40 §); Apulastentarha Aulan ja Oppilaskoti Toivolan erityisluokkien muuttamista vajaamielislain edellyttämiksi päivähuoltoloiksi (24. 2. 41 §); vajaamielisten lasten kuljetuskysymystä (17. 3. 49 §); Kaarelan nuorisokodin perustamista (28. 4. 89 §); huoneiston hankkimista vajaamielisten työkotia varten (9. 6. 123 §); lautakunnan alaisten viranhaltijain palkkojen tarkistusta (13. 10. 157 §); suojelukasvatusta tarvitsevien tyttöjen vastaanottolaitoksen perustamista Mellunkylään (13. 10. 160 §); paikallisasiamiesten palkkioiden tarkistamista (24. 11. 189 §); apukoulun päättäneiden nuorten sijoittamista työtupiin tai -pajoihin (9. 6. 123 §); mielisairaaloissa ja kunnalliskodeissa hoidettavana olevien vajaamielisten luettelointia (24. 11. 194 §); 16 vuotta täyttäneiden vajaamielisten laitoshoidon järjestämistä (24. 11. 195 §) sekä kaupungin vajaamielishuoltoa esittelevän tiedotuslehtisen julkaisemista (24. 11. 196 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: Orpokotien Kannatusyhdistyksen lastenkotien muutostöitä ja niiden rahoittamista (17. 3. 60 §); sosiaalivirastotalon kassa- ja tilitoimiston organisaatiota (28. 4. 82 §); Mustalaislähetyksen lastenkotien v:n 1958 tappioiden korvaamista (26. 5. 105 §); avustuksen myöntämistä Suomen Lastenhoitoyhdistykselle (9. 6. 113 §); Outamon vastaanottokodin luonnospiirustuksia (9. 6. 119 §); Metsäkummun hoitokodin hallinnon siirtämistä sairaalalautakunnalle (4. 8. 132 §); Vankeusyhdistyksen ja Pelastusarmeijan avustamista (15. 9. 140 §, 13. 10. 151 §); lastenpsykiatrisen työn kehittämistä (13. 10. 156 §); apukoulun päättäneiden nuorten sijoittamista työtupiin

(24. 11. 190 §) sekä maaseudulta Helsinkiin muuttavan nuorison rikollisuutta ja toimenpiteitä sen vähentämiseksi (24. 11. 192 §).

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

1. *Hallinnollinen toimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelun toimitusjohtajana toimi hovioik. ausk. Arvi Heiskanen.

Toimistoon kuuluvina toimivat lääket.lis. Paavo Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja sosion. Emil Stenholm lautakunnan sihteerinä.

2. *Lastenhuoltotoimisto*, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 kappaleen a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevissa asioissa. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, fil.tri Margit Törnudd, apunaan apulaislastenhuollontarkastaja, fil.maist. Annikki Hytönen.

Lastenhuoltotoimiston työkenttää laajennettiin sosiaali-ohjesäännön muutoksilla siten, että toimiston tehtäväksi tuli hoitaa myös ne valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, jotka aiheutuivat uuden vajaamielishuoltojaoston toiminnasta sekä lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten valvonnasta. Toimiston päälliköllä oli näissä tehtävissä apuna vajaamielishuoltaja, valtiot. maist. Maija Kario.

3. *Suojelukasvatustoimiston* tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, samoin suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksentekejiä koskevissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, fil.maist. Kaarlo Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, fil.maist. Erla Frangén.

4. *Elatusaputoimisto*, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varat. Aili Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, lainopin kand. Veikko Piirtola.

5. **Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto**, joka valmisti perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat ao. jaostolle esitettäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk.

6. **Sosiaalilääkärin toimisto**, jonka tehtäviin kuuluivat psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa sekä vajaamielishuoltoon liittyvät tutkimukset ja ao. laitosten valvonta. Toimiston päällikkönä oli lääket.lis. Sirkka Syväne apunaan lastenpsykiatri Pirkko Roiha. Psykologeina olivat fil.maist. Helka Mäntyoja, fil.lis. Jaakko Borg ja fil.maist. Seija Jokipaltio. Sosiaalityöntekijöinä toimivat sosionomit Victoria Schauman ja Kirsti Suninen.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 288 vakinaista ja 77 tilapäistä viranhaltijaa sekä 90 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 455 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 67 vakinaista ja 25 tilapäistä eli yhteensä 92 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 47 877 (48 139) kirjelmää. Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 367 (1 299), lastenhuoltotoimiston 12 093 (12 769), suojelukasvatustoimiston 7 520 (6 311), elatusaputoimiston 16 889 (17 752) sekä äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 9 643 (10 008).

Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Kertomusvuonna toimivat lastensuojelulautakunnan alaisina seuraavat kaupungin omistamat laitokset:

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset. *Sofianlehdon vastaanottokoti* toimi edelleen 202-paikkaisena turvattomien lasten vastaanottolaitoksena, johon kuitenkin jouduttiin sijoittamaan tarvittaessa myös suojelukasvatusta kaipaavia lapsia. Laitos jakaantui 15-paikkaiseen pikkulasten (A-), 35-paikkaiseen leikki-ikäisten (B-) ja 52-paikkaiseen kouluikäisten (C-) osastoihin, jossa vm. osastossa oli tilaa 28 pojalle ja 24 tytölle. Laitoksen johtajana toimi kasvatustiet.kand. Hannu Timperi apunaan 100 muuta vakinaista ja 2 tilapäistä viranhaltijaa sekä 18 työsuhteen perusteella palkattua työntekijää.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksen johtajana oli kasvattaja Sirkka-Liisa Rauta-aho apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 4 työsuhteessa olevaa työntekijää.

Ryttylän vastaanottokoti Hausjärvellä toimi 31.5. saakka Ryttylän koulukotina ja muutettiin 1.6. lukien 3-osastoiseksi eli 45 paikkaa käsittäväksi vastaanottokodiksi suojelukasvatusta tarvitsevia kansakouluikäisiä poikia varten. Laitoksella oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Eetu Sutinen apunaan 25 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään maalaiskunnan Ridajärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina.

Laitoksessa toimi oma kansakoulu. Laitoksen johtajana oli opettaja Reino Nuotio ja hänen alaisinaan 5 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Hyvösen lastenkoti toimi edelleenkin 33-paikkaisena tavallisena lastenkotina, jonka johtajana oli sosiaalihuoltaja Mirja Myllylä ja hänen apunaan 8 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Malmin lastenkoti toimi niinikään 37-paikkaisena tavallisena lastenkotina. Laitokseen jouduttiin kuitenkin sijoittamaan jatkuvasti toistakymmentä vajaamielistä lasta. Kodin johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen ja hänen apunaan 15 muuta viranhaltijaa ja 4 työntekijää.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot. Sijoitusvaikeuksien vuoksi laitos täyttyi yksinomaan kouluikäisistä. Laitoksen johtajana toimi sosionomi Erkki Mikonsaari sekä hänen apunaan 2 muuta viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Töölön nuorisokoti perustettiin 12-paikkaiseksi lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien tyttöjen laitokseksi, johon ensimmäiset tytöt otettiin 14. 8. Laitos sijoitettiin tavalliseen asuintaloon Ruusulankatu 7:ään huoneistoon, jonka lautakunta sai suunnitella talon rakentamisvaiheessa ja jonka piirustukset sosiaaliministeriö hyväksyi 23. 5. Laitos hyväksyttiin käyttöönsä 12. 10. Laitoksen johtajana toimi sosionomi Helmi Hirvonen apunaan 2 työsuhteessa olevaa työntekijää.

Kaarelan nuorisokoti suunniteltiin niinikään uuteen asuintaloon Kanneltie 8:aan, lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevaa 15:ttä poikaa varten. Laitoksen piirustukset vahvistettiin 10. 7. ja laitos hyväksyttiin käyttöönsä 14. 12. Ensimmäiset hoidettavat otettiin laitokseen jo 17. 11. Laitoksen johtajana toimi sosionomi Lauri Saloriutta apunaan 2 työsuhteessa palkattua työntekijää.

Reijolan nuorisokoti toimi edelleen 18-paikkaisena, jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitokotina. Laitoksen johtajana toimi sosionomi Olavi Kivistö ja hänen apunaan 2 muuta viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Metsäkummun hoitokoti toimi 15-paikkaisena kasvatusvaikeuksiin joutuneiden lasten psykiatrisena hoitolaitoksena, jolla oli oma kansakoulu. Hoito- ja kasvatus-työtä johdettiin kiinteästi sosiaalilääkärin toimistosta, jonka alaiset lastenpsykiatri ja psykologi työskentelivät vakituisesti laitoksessa. Paikallisesta johdosta vastasi kasvattaja Helena Salmelainen, jolla oli apuna 6 muuta viranhaltijaa ja 7 työsopimussuhteessa olevaa työntekijää.

Oppilaskoti Toivola toimi 84-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien hoitolaitoksena, jossa oli oppilaita varten oma kansakoulu. Laitoksen kansakoulu ja asuntolaosastot toimivat uusissa suojissa, lähinnä jälkihuoltoa tarvitseville tytöille tarkoitettua 12-paikkaista osastoa lukuun ottamatta, joka edelleenkin joutui työskentelemään vanhoissa suojissa. Hallinto- ja taloustilat olivat jatkuvasti sijoitettuna vanhoihin huviloihin. Laitoksen johtajana toimi kansak. op. Veli Ilasmaa, jolla oli apuna 37 muuta viranhaltijaa ja 5 työsopimussuhteessa palkattua työntekijää.

Vajaamielislaitokset ja vajaamielisten lastenkodit. *Kullatorpan lastenkoti* toimi edelleen vajaamielisten lastenkotina, jossa oli 21 vahvistettua hoitopaikkaa. Kokonsa vuoksi lastenkotia ei voitu esittää hyväksyttäväksi vajaamielislaitokseksi. Kodin johtajana toimi sosionomi Anna Lehto sekä hänen apunaan 14 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Päivölän lastenkoti Sipoon pitäjän Kallbäckissa toimi 16-paikkaisena vajaanmielisten lastenkotina. Tätäkään laitosta ei voitu esittää hyväksyttäväksi vajaanmielislaitokseksi paikkaluvun pienuuden vuoksi. Laitoksen johtajana toimi vajaanmielishoitaja Kyllikki Grönroos, jolla oli apuna 5 muuta viranhaltijaa ja 4 työntekijää.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä oli ainoa lastensuojelulautakunnan alainen varsinainen vajaanmielishoitokoti, jossa oli 30 hoitopaikkaa. Laitoksen johtajana toimi Rauha Ojalainen, jolla oli apuna 15 muuta viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Päivähuoltola Aula muodostui entisestä vajaanmielisten lastentarhasta Aulasta siten, että laitoksen piirustukset vahvistettiin sosiaaliministeriössä 23. 5. Laitoksen hyväksyminen päivähuoltolaksi siirtyi seuraavaan vuoteen. Laitoksessa oli 60 paikkaa. Sen johtajana toimi lastentarh.op. Hillevi Hänninen, jonka apuna oli 9 muuta viranhaltijaa.

Päivähuoltola Vantaala sijoitettiin kaupungin ostamaan huvilaan Hämeentie 159 ja laitoksen perustamistoimenpiteet suoritettiin kertomusvuoden aikana. Sosiaaliministeriö hyväksyi päivähuoltolan piirustukset 1. 7. Laitoksen hyväksyminen käyttöön siirtyi seuraavaan vuoteen, siihen otettiin kuitenkin ensimmäiset hoidokit jo 1. 7. 1959. Laitokseen tuli 42 hoitopaikkaa.

Oppilaskoti Toivolan Päivähuoltola muodostettiin Oppilaskoti Toivolan erityisluokista ja toimi vajaanmieliskouluna, jossa kertomusvuoden aikana oli kaksi vajaanmielislukkaa (yhteensä keskimäärin 20 oppilasta). Laitos toimi Oppilaskoti Toivolan koulurakennuksessa. Opettajina toimivat Annikki Korento ja Eila Närhi.

Muissa lastenhuoltolaitoksissa hoidettiin vajaanmielisiä kertomusvuonna siten, että keskimäärin oli Sofianlehdon vastaanottokodissa jatkuvasti 42 ja Malmin lastenkodissa 15 vajaanmielistä. Nämä osastot eivät toimineet vajaanmielislaisilla tarkoitettuina vajaanmielislaitoksina.

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta että hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelun toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Ryttylän ja Lemmilän vastaanottokotien osalta nuorisonhuoltaja ja muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaistarkastaja.

Opetus laitosten kansakouluissa noudatti kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen toinen tarkastaja.

Lääkintähuolto järjestettiin laitoksissa siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja antoi tässä suhteessa hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri totesi lasten terveydentilasta mm. seuraavaa:

Virastossa kävi lääkärintarkastuksessa 424 lasta.

Laitosten terveyden- ja sairaanhoitoon osallistui lautakunnan lääkärin apuna terveyssisar ja sairasvoimistelija. Erityisesti tehostettiin kihomatokampanjaa, koska kaikista uusista laitoshoitoon tulleista lapsista suurimmalla osalla todettiin olevan matoja.

Laitoksissa olevista sai 33 lasta sairasvoimistelua. Heistä oli 24 Sofianlehdossa, 5 Malmilla, 2 Toivolassa ja 2 Hyvösellä.

Kurkkumätä-hinkuyskä-jäykkäkouristusrokotus annettiin 72 lapselle, isorokko-rokotus 36 lapselle ja poliorokotus 128 lapselle.

Sofianlehdon vastaanottokodin A-osastolla jouduttiin hoitamaan jatkuvasti sellaisia lapsia, joista osa oli sairaita tullessaan ja osalla oli jatkuvia sairausoireita, jotka vaativat lääkettä, valvontaa sekä kirurgisia tai ortopedisia toimenpiteitä. Kertomusvuonna sinne tuli 32 sairasta lasta ja 12 lasta, joiden paino oli alle 3 kg. Normaalilapsista oli 18 kroonillista hoitotapausta, vajaamielisistä 20 kouristusten ja levottomuuden, 5 ihottuman, 5 ortopedisen ja kirurgisen hoidon ja 8 suolistohäiriöiden takia hoidossa olevaa sekä koko osastolla 24 sairasvoimistelua saanutta. 30 poliklinikkatapausta ja 8 sairaalahoitoon siirrettyä tarvitsivat kaikki erikoishoitotoimenpiteitä.

Laitoksissa olevien vajaamielisten keskuudessa esiintyneitä sieni-ihottumia tutkittiin ja hoidettiin edelleen ihotautiklinikan avustamana.

Laitosten hygieniassa ei ollut muistuttamista.

Seuraavasta taulukosta ilmenevät laitosten tautitapaukset kertomusvuonna:

Tautiryhmä	Sofianlehto A-os.	Sofianlehto B-C-os.	Herttoniemi	Hyvönen	Kaarela	Kallio	Kullatorppa	Lennmä	Malmi	Metsäkumpu	Nukari	Paivölä	Reijola	Ryttylä	Toivola	Töölön muorisokoti	Yhteensä
Tulirosko	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Tuhkarosko	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Vesiroosko	—	32	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	1	1	41
Sikotauti	—	15	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	22
Influenssa	—	—	11	34	—	1	—	6	1	—	—	28	—	70	2	4	157
Ripuli	60	3	8	5	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	80
Angina	39	50	2	1	—	2	—	—	8	3	1	—	1	9	31	1	148
Kuumeinen nuha-, nielu- ja yskäkatarri	493	148	19	33	1	20	34	2	47	11	17	2	4	44	36	—	911
Keuhkokuume	9	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Korvatulehdus	22	31	7	3	1	1	4	—	—	—	1	—	—	2	13	—	85
Silmätulehdus	4	11	—	7	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	29
Ihottumat	20	19	3	7	—	—	7	—	5	2	—	—	—	2	10	1	76
Paiseet	7	5	1	11	—	—	5	—	8	—	5	—	—	4	10	—	56
Tapaturmat	6	9	—	21	1	5	3	2	2	—	1	—	2	15	23	—	90
Stomatitis	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
Kaularauhastulehdus	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Muut taudit	—	2	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	4	1	—	12
Yhteensä	667	329	73	131	5	31	54	14	72	22	27	30	7	151	133	7	1 753
<i>Sairaala- tai lääkärihoito</i>																	
Tuberkuloositarkastuksessa käyneitä	1	6	1	1	—	—	17	—	—	12	—	—	5	49	106	—	198
Sairaalahoitoon lähetettyjä	8	13	1	12	1	2	3	1	1	—	—	—	3	1	12	—	58
Poliklinikoilla käyneitä	30	56	4	69	3	5	12	2	11	4	—	1	1	27	78	3	306
Kuolemantapaukset	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 722 (2 543) alaikäistä koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Virka-avunpyynnöistä oli 85 (79) holhousasioita koskevia. Adoptioasioista, joiden

lukumäärä oli 87, koski 25 (31) aviolapsia ja 62 (77) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. 1 (10) helsinkiläinen lapsi luovutettiin ottolapseksi Ruotsiin. Ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakaantuivat ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0-1 v		2-6 v		7-15 v		Yli 16 v		Suku- puoli- tunte- maton		Yhteensä		Kaik- kiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	1959	1958	P.	T.	
<i>Ilmoituksen syy:</i>													
<i>Lapsen:</i>													
sairaus	4	15	4	4	4	4	—	2	—	—	12	25	37
vajaamielisyys	2	1	6	9	12	10	4	3	—	—	24	23	47
sielullinen poikkeavuus	—	—	9	3	17	10	—	1	—	—	26	14	40
sokeus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
kuurous	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
raajarikkoisuus	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2
<i>Vanhempien:</i>													
kuolema	1	1	3	4	17	13	2	4	—	—	23	22	45
sairaus	62	62	108	72	58	63	6	3	1	2	234	200	437
mielisairaus	3	—	8	6	16	14	—	—	—	—	27	20	47
vajaamielisyys	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2
ansiotyö	7	8	6	6	2	2	—	—	—	—	15	16	31
hoidon laiminlyönti	16	9	37	36	35	12	—	1	—	—	88	58	146
kasvatuskyvyn puute	3	3	7	5	34	24	4	8	—	—	48	40	88
hylkääminen	8	4	3	3	5	4	—	1	—	—	16	12	28
työhaluttomuus	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	2
huolimattomuus	1	4	4	2	2	3	—	—	—	—	7	9	16
juoppous	12	5	19	21	47	53	2	5	—	—	80	84	164
irtolaisuus	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	3
vankilassaolo	—	2	4	2	2	9	—	—	—	—	6	13	19
lapsen pahoinpitely	1	2	5	5	8	8	2	—	—	—	16	15	31
työn puute	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2
asuntovaikeudet	100	73	95	70	75	66	3	4	2	—	273	213	488
avio- tai asumusero	9	3	35	34	46	37	7	5	—	—	97	79	176
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	4	—	13	19	18	22	3	4	—	—	38	45	83
muut syyt	51	46	124	126	160	174	52	50	1	1	387	396	785
Yhteensä	285	239	490	430	560	535	85	91	4	3	1 420	1 295	2 722
<i>Toimenpiteet:</i>													
Varoitus	1	—	5	2	8	9	1	1	—	—	15	12	27
Suojeluvalvonta	5	1	24	19	63	79	5	11	—	—	97	110	207
Jälkivalvonta	—	—	—	—	1	—	23	15	—	—	24	15	39
<i>Huostaanotto:</i>													
Islain 9 § 2 kapp. c-kohdan perusteella	79	60	116	80	78	61	1	2	—	—	274	203	477
13 ja 19 §:n perusteella	—	1	—	2	—	2	—	—	—	—	—	5	5
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella (Islain 9 § 1 kapp.)	6	5	3	3	10	9	—	—	—	—	19	17	36
sopimuksen nojalla (Islain 11 §)	80	68	41	41	45	51	1	1	—	—	167	161	328
vastoin vanhempien tahtoa (Islain 12 §:n nojalla)	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	2	1	3
Siirto vajaamielishuoltojaostolle	—	—	1	—	3	2	1	1	—	—	5	3	8
Virka-apu eri viranomaisille	21	19	46	44	50	45	4	8	1	—	121	116	238
Tutkimus- ja neuvontatoimenpiteet	92	85	252	236	292	268	31	32	3	3	667	621	1 294
Muut toimenpiteet	1	—	—	3	10	8	18	20	—	—	29	31	60
Yhteensä	285	239	490	430	560	535	85	91	4	3	1 420	1 295	2 722

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 234 (3 091) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa

lasta, joista 1 751 (1 595) oli sijoitettu perheisiin ja 1 017 (986) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 235 (220) eli 7.3 % (7.1 %) ruotsinkielisiä ja 6 (7) eli 0.2 % (0.2 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 874 (941) ja poistettiin 748 (731) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1960 jäi 2 486 (2 360) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 158 (139) lasta 5 253 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 5 lasta 780 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 17 (11) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 316 (422) ja perhehoidossa 44 (41). Näiden huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot joko viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kasvatusneuvoloista tai psykiatrisista sairaaloista.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä:¹⁾

Sijoituspaikka	Lapsia								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1958		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä veen 1960		Kaikkiaan	Keskim. hoidok- kia kohden
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Kaatumatautisten huoltolaitokset	1	1	—	—	2	—	—	1	1	730	365.0
Vajaamielisten lastenkodit.....	1	1	1	1	4	2	2	—	—	305	76.3
Heikkomielisten lastenkodit	40	25	8	4	77	7	4	42	30	25 341	329.1
Hoito- ja tarkkailukodit... ..	7	2	7	2	18	2	3	13	—	4 789	266.1
Sairaalat	1	2	1	—	4	—	—	3	2	1 233	308.3
Tavalliset lastenkodit	128	76	40	33	277	28	21	136	88	82 966	299.5
Perhehoito Helsingissä	7	6	2	3	18	2	2	7	6	4 807	267.1
Perhehoito muualla	16	11	9	2	38	2	3	24	7	12 295	323.6
Yhteensä	201	124	68	45	438	43	35	226	134	132 466	302.4

Edellä olevassa taulukossa olevista lapsista oli huostaanotettuja syvästi vajaamielisiä 168 (275), heikkomielisiä 154 (145) ja muuten poikkeavia 116 (107).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 124 (133) syvästi vajaamielisiä, 108 (101) heikkomielisiä ja 65 (62) muuten poikkeavia. Vajaamielislain voimaan tultua on vajaamielisten lasten huostaanotto asteittain lopetettu. Vajaamielisten sijoitus selviää luvun viimeisestä taulukosta.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin laitoksissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

¹⁾ Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska lapsi on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

	Sofianlehdon vastaanotto-			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Oppilaskoti	Tolvola	Hyvösen lastenkoti	Päivälän lastenkoti	Herttoniemen vast.ottokoti	Vast.ottokoti	Lemmilä	Kallion nuorisokoti	Reijolan nuorisokoti	Kaarelan nuorisokoti	Töölön nuorisokoti	Metsäkummun hoitokoti	Yhteensä
	Osasto																		
	A	B	C																
V:sta 1958 hoitoon jääneitä ...	110	28	47	26	39	31	71	34	18	13	—	19	11	—	—	10	457		
V. 1959 hoitoon otettuja	155	145	114	6	11	2	25	8	5	30	—	26	10	7	11	12	567		
Yhteensä	265	173	161	32	50	33	96	42	23	43	—	45	21	7	11	22	1 024		
Näistä:																			
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:																			
yksityishoitoon	31	11	12	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	64	
toiseen lastenkotiin	48	54	46	5	8	—	5	6	2	1	—	7	3	—	—	3	—	188	
sairaalaan	3	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8	
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:																			
vanhempiensa hoitoon.....	65	77	53	—	3	1	6	2	—	18	—	5	1	—	—	6	—	237	
toiseen maksuttomaan hoitoon	8	1	4	1	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	19	
toisen kunnan hoitoon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	9	
kuoli	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
poistettiin muista syistä ...	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4	5	—	—	—	14	
Poistettuja yhteensä	158	143	122	6	12	1	17	8	5	32	—	18	10	—	—	9	—	541	
V:een 1960 jääneitä	107	30	39	26	38	32	79	34	18	11	—	27	11	7	11	13	—	483	

Muihin laitoksiin ja perhehoitoon sijoitetut lapset. Muihin kuin kaupungin omistamiin laitoksiin ja perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle laitoshoitoon sijoitettuun 40 lapseen, Helsinkiin laitoshoitoon sijoitettuun 25 lapseen sekä Helsinkiin perhehoitoon sijoitettuun 11 lapseen ja maaseudulle perhehoitoon sijoitettuun 47 lapseen nähden.

	Laitoksiin sijoitettuja lapsia		Perhehoitoon sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1958 hoitoon jääneitä	274	236	329	960	1 799
V. 1959 hoitoon otettuja	306	201	128	334	969
Yhteensä	580	437	457	1 294	2 768
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	14	18	11	32	75
siirrettiin kunnan lastenkotiin	15	47	5	69	136
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	85	45	5	33	168
siirrettiin sairaalaan	6	6	4	7	23
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	—	—	—
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	—	2	2	—	4
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	176	53	36	84	349
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	—	—	1	1	2
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin...	—	1	—	2	3
pääsi ottopalaksi tai luovutettiin yksityishoitoon	23	9	16	19	67
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	3	5	10	8	26
poistettiin muista syistä	7	5	9	8	29
kuoli	1	—	—	—	1
Poistettuja yhteensä	330	191	99	263	883
V:een 1960 jääneitä	250	246	358	1 031	1 885

Perhehoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon neuvoloiden terveyssisaret; maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myös lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi lautakunta järjesti 142:lle (133) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 8 112 095 (7 404 581) mk. Edellisen vuoden kustannusten korvauksia saatiin sosiaaliministeriöltä 2 401 000 (1 564 700) mk.

Maaseudulle perhehoitoon sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 960 (883). Näistä poistettiin 263 (235) ja uusia sijoitettiin 334 (312), joten vuoden päättyessä lukumäärä oli 1 031 (960).

Palkattuja asiamiehiä oli lautakunnalla Espoossa, Hyvinkäällä, Jokioisissa, Kiikalassa, Koskella Tl, Lohjalla, Lopella, Marttilassa, Mäntsälässä, Nummella, Nurmijärvellä, Orimattilassa, Pohjassa, Pusulassa, Sammatissa, Sipoossa (2), Siuntiossa, Somerolla, Tuusulassa ja Vihdissä.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 2 000 mk:sta 15 000 mk:aan kuukaudelta keskimääräisen hoitomaksun ollessa 6 000—7 000 mk kuukaudelta. Laitosten hoitomaksut taas olivat 300—1 800 mk hoitovuorokaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnettyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan näin sijoittamat lapset, lukumäärältään 2 768 (2 581), aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 241 294 726 (220 898 109) mk eli keskimäärin 87 172 (85 586) mk vuodessa kutakin lasta kohden.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 152 (124) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 51 (45) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 79 (73) lasta, joten v:een 1960 jäi 180 (152) valvottavaa.

Au-lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 4 368 (4 224) au-lastia toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. perusteella selviää eripainoksen taulukko-osasta.

Kasvattilapset. Lastensuojelulautakunnan valvontaan jäi edelliseltä vuodelta yhteensä 818 (1 005) kasvattilasta, joista poikia 375 (461) ja tyttöjä 443 (544). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 441 (543) ja aviolapsia 377 (462). Uusia tapauksia ilmoitettiin vuoden aikana 231 (188) ja valvonnasta poistettiin 253, joten v:een 1960 jäi 795 kasvattilasta valvontaan, näistä poikia 369 ja tyttöjä 426, aviolapsia 363 ja aviottomia 432.

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkivalvonta. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vailla olevat laitok-sista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälkivalvontaan 34 (26) nuorta henkilöä. Kertomusvuonna määrättiin valvontaan 14 (19) henkilöä ja poistettiin 12 (11), joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 36 (34). Oppilaskoti Toivolan entisiä hoidokkeja valvottiin yleensä laitoksesta käsin.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 19 (11) nuorta kotiapulaista ja poistettiin luettelosta 11 (15). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 10 (14), joten v:een 1960 siirtyi 18 (10) valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi matkalippu ja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja pienten lasten saattajille. Lippuja jaettiin kaikkiaan 325 (392), joista 236 (278) lapsille ja 89 (114) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavvia, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, kesäkoteja tavallisen sijoitusmäärärahan puitteissa yhteensä 833 (744), joista 578 (535) perheisiin, jolloin lastenhuoltotoimisto välitti hoitomaksut ja vastasi kotien valvonnasta. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhytaikaisempaa. Ennen maalle lähettämistä toimitettiin lasten terveystarkastus.

Kustannukset jaetuista matkalipuista nousivat 577 000 (621 830) mk:aan ja koko kesävirkestystoiminnasta 9 090 675 (8 805 080) mk:aan. 58.9 (70) % lapsista sai ilmaisen kesäsijoituksen. Lasten vanhemmat suorittivat sijoitusmaksun kokonaan 15.5 (19.2) %:n ja osan maksusta 25.6 (10.8) %:n osalta.

Mainittakoon, että kesäkoteihin sijoitetuista lapsista oli 388 (328) tyttöjä ja 445 (416) poikia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia oli 102 (84), avio- tai asumuserolapsia 239 (241), suurperheisten lapsia 198 (184) ja huoltoapua saavien perheiden lapsia 240 (223).

Päivähuoltola Aulan lasten kesävirkestystoiminta rahoitettiin melkein kokonaan kaupungin varoista. Näin 39 (46) syvästi vajaamielistä lasta pääsi Aula-työkotien Kannatusyhdistyksen ylläpitämään kesäsiirtolaan.

Vajaamielishuolto. Vajaamielislakiin perustuvan sijoitustoiminnan ohella on vajaamielishuollosta vastaava työryhmä pyrkinyt tehostamaan vajaamielisten avohuoltoa ja luotteloimaan kaupungin alueella asuvia vajaamielisiä. Vuoden päättyessä oli luetteloon merkitty 329 niistä 604 vajaamielisestä, jotka olivat lastenhuoltotoimiston tiedossa.

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 170 vajaamielistä koskevaa ilmoitusta ja toimenpidepyyntöä, joista 114 tapauksessa ilmoittaja oli viranomainen ja 56 tapauksessa yksityinen henkilö. Laitosesityksen tekemistä koski 61 pyyntöä, sijoitusta vajaamielislaitokseen tai lastenkotiin 30, sijoitusta päivähuoltoloihin 25 ja vajaamielisen olosuhteitten tutkimista 24 pyyntöä. Valituksia tehtiin 25, ja 21 ilmoitusta koski muita, vaikeammin ryhmiteltäviä asioita.

Sijoitetut vajaamieliset. Vajaamielislaitoksiin sijoitettiin kertomusvuonna lasten-

huoltotoimiston toimesta 17 henkilöä, joista 2 myöhemmin kotiutettiin. Huostaanotettuja ja lastenhuoltolaitoksiin sijoitettuja vajaamielisiä oli 35. Huostaanotto lopetettiin kertomusvuonna 8 vajaamielisen kohdalla. Pysyvään sairaalahoitoon (mielisairaalaan) sijoitettiin 1 vajaamielinen.

Päivähuoltolat. Päivähuoltoloissa hoidettiin vajaamielisiä kertomusvuonna yhteensä 26 341 hoitopäivää (Aula 11 647, Vantaala 2 720, Toivolan päivähuoltola 4 801 ja Aula-työkoti 7 173).

Lastenhuoltotoimiston tiedossa olevien vajaamielisten lukumäärä ja sijoituspaikat kertomusvuoden lopussa selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

	I k ä						Av		Au		Kehitysaste						Yh- teensä
	0—6 v		7—15 v		16 v —						Tylsäm. 0—34		Vähäm. 35—54		Heikkom. 55—70		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>Kotihoidossa:</i>																	
Kotonaan laitospaikkaa odottavia.....	19	14	49	40	18	16	84	66	2	4	41	33	35	33	10	4	156
Kotiin toistaiseksi jääviä.....	3	6	8	15	17	31	27	47	1	5	5	13	20	28	3	11	80
Yhteensä	22	20	57	55	35	47	111	113	3	9	46	46	55	61	13	15	236
Näistä valvonnassa	—	4	1	2	3	2	2	3	2	5	—	6	1	2	2	1	12
• päivähuoltoloissa:																	
Aula	5	5	16	22	2	1	23	26	—	2	11	12	11	15	1	1	51
Vantaala	5	3	14	9	—	2	18	12	1	2	12	8	5	5	2	1	33
Toivola	—	—	19	6	—	—	18	5	1	1	—	—	11	4	8	2	25
Aula-työkoti	—	—	—	—	8	16	8	16	—	—	—	—	7	10	1	6	24
Yhteensä	10	8	49	37	10	19	67	59	2	5	23	20	34	34	12	10	133
<i>Vajaamielislaitoksissa:</i>																	
Nukari	1	—	19	7	4	1	22	7	2	1	17	7	7	1	—	—	32
Rinne koti	3	1	11	10	47	46	49	42	12	15	52	43	8	12	1	2	118
Barnens By	—	—	9	2	1	—	8	2	2	—	1	—	6	2	3	—	12
Perttula	—	—	1	1	6	1	6	2	1	—	1	—	5	2	1	—	9
Kuhankoski	—	—	—	4	—	1	—	2	—	3	—	—	—	3	—	2	5
Alavus	—	—	—	—	4	—	4	3	—	1	—	—	—	4	—	—	4
Vaalijala	—	—	3	2	4	6	5	6	2	2	6	7	1	1	—	—	15
Toivola-Muhos	—	—	—	—	6	—	2	—	4	—	—	—	3	—	3	—	6
Yhteensä	4	1	43	26	68	59	92	64	23	22	77	57	30	25	8	4	201
<i>Lastenhuoltolaitoksissa:</i>																	
Kullatorppa	3	1	16	4	—	1	17	5	2	1	8	1	6	5	5	—	25
Päivölä	5	—	6	5	3	—	10	5	4	—	12	5	1	—	1	—	19
Sofianlehto	20	10	6	6	1	—	23	13	4	3	25	15	2	1	—	—	43
Malmi	6	4	4	2	—	—	8	5	2	1	4	2	6	3	—	1	16
Oppilaskoti Toivola	—	—	9	4	—	1	6	4	3	1	—	—	1	—	8	5	14
Muut lastenhuoltolaitokset	5	6	2	6	—	—	4	10	3	2	3	7	4	4	—	1	19
Yhteensä	39	21	43	27	4	2	68	42	18	8	52	30	20	13	14	7	136
<i>Sairaaloissa</i>																	
Yksityishoidoissa	—	—	—	—	8	4	7	4	1	—	3	2	5	1	—	1	12
Yhteensä	8	5	3	2	—	1	9	5	2	3	6	6	5	1	—	1	19
Kaikkiaan	73	47	146	110	115	113	287	228	47	42	184	141	115	101	35	28	604

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 18 (17) kokousta, vajaamielishuoltojaosto 6 ja vajaamielislaitosten johtokunta 6 kokousta.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 167 (1 932), jotka ilmoittajan, ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Alle 16 v		16—17 v		Kaikkiaan		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	Yhteensä
<i>Ilmoittaja:</i>							
Kouluviranomainen	73	17	—	—	73	17	90
Poliisi- tai oikeusviranomainen	939	122	324	107	1 263	229	1 492
Huoltoviranomainen	10	4	7	10	17	14	31
Lastensuojeluviranomainen	82	38	163	21	245	59	304
Yksityinen henkilö	97	51	54	48	151	99	250
V. 1959 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 201	232	548	186	1 749	418	2 167
<i>Ilmoituksen syy:</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	2	—	—	—	2	—	2
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	76	14	—	—	76	14	90
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	804	49	11	3	815	52	867
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 §	1	—	2	—	3	—	3
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 §	45	10	61	11	106	21	127
Irtolaistapainen elämä	84	88	53	117	137	205	342
Tavattu juopuneena	53	3	240	5	293	8	301
Muu syy	136	68	181	50	317	118	435
V. 1959 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 201	232	548	186	1 749	418	2 167
V:sta 1958 jäljellä olevia ilmoituksia	141	30	56	15	197	45	242
Ilman nutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	17	2	2	2	19	4	23
Kaikkiaan	1 359	264	606	203	1 965	467	2 432
<i>Toimenpiteet:</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	74	4	106	3	180	7	187
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	22	5	2	1	24	6	30
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
toimitettu kotikuntaansa	11	9	7	18	18	27	45
toimitettu lääkärin hoitoon	5	3	1	—	6	3	9
muu toimenpide	414	29	40	12	454	41	495
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	60	14	12	8	72	22	94
Lsl. 9 § 1 mom., huostaanotto	1	—	—	—	1	—	1
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	24	22	8	6	32	28	60
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	7	3	3	2	10	5	15
Nuorisohuoltajan toimenpide	346	115	165	97	511	212	723
Ei mitään toimenpidettä	186	27	215	34	401	61	462
V. 1959 käsiteltyjä asioita yhteensä	1 150	231	559	181	1 709	412	2 121
V:een 1960 jääneitä ilmoituksia	209	33	47	22	256	55	311
Kaikkiaan	1 359	264	606	203	1 965	467	2 432

Ilmoitukset koskivat 1 547 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16-vuotiaita poikia oli 848 ja tyttöjä 164 sekä 16—17-vuotiaita poikia 398 ja tyttöjä 137.

Taulukossa esitetyn lisäksi käsiteltiin toimistossa 34:n (poikia 30, tyttöjä 4) yli 18-vuotiaana ilmoitetun nuoren asiaa, joista 10:een nähden suoritettiin huoltoa (poikia 6, tyttöjä 4).

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa muilta kasvatustieteiläisiltä ja yksityislääkäreiltä. Psykiatrasta hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sairaaloihin ja Metsäkummun hoitokotiin. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin lausuntoja, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän vastaanottokodissa.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä vasta 1958	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä veen 1960	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Kaarelan nuorisokoti	—	6	6	—	6	204	34.0
Kallion nuorisokoti	4	3	7	7	—	741	105.9
Vastaanottokoti Lemmälä	14	27	41	29	12	4 204	102.5
Ryttylän koulukoti	49	43	92	52	40	14 112	153.4
Hyvösen lastenkoti	—	1	1	—	1	189	189.0
Sofianlehto C-os.	1	12	13	11	2	624	48.0
Reijolan nuorisokoti	4	11	15	8	7	2 035	135.7
Metsäkummun hoitokoti	1	1	2	2	—	322	161.0
Oppilaskoti Toivola	2	3	5	1	4	967	193.4
Yhteensä	75	107	182	110	72	23 398	128.6

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 243 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 86 poikaa ja 25 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 62 poikaa ja 70 tyttöä. Huoltopäiviä oli 40 994.

Jatkuvasti koulukasvatusta tarvitsevat sijoitettiin suurimmaksi osaksi valtion koulukoteihin.

Perhehoidossa oli vuoden aikana 40 lasta yhteensä 7 175 päivää. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 12 poikaa ja 9 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 11 poikaa ja 2 tyttöä.

Sairaloissa hoidettiin vuoden aikana 24 lasta yhteensä 1 596 päivää; 8 poikaa ja 1 tyttö oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 poika ja 2 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta.

¹⁾ Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

19. Lastensuojelu

	Suojeluvalvonnan alaisia	Laitoshuollon jälki- valvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan			
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lasten- suoje- lu- viran- omainen	Yksi- tyinen henkilö	Lasten- suoje- lu- viran- omainen	Yksi- tyinen henkilö			
Jäljellä v:sta 1958	100	28	56	2	127	59	186
V. 1959 valvontaan tulleita	62	28	38	2	96	34	130
Yhteensä	162	56	94	4	223	93	316
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihit- tiin avioliittoon, kuoli tai valvon- nan määräaika päättyi	10	5	4	2	9	12	21
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	24	14	5	—	31	12	43
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuol- tolaitokseen	16	2	4	—	15	7	22
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	6	4	—	—	9	1	10
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huolletta- vaksi	6	3	—	1	10	—	10
V:een 1960 jääneitä	100	28	81	1	149	61	210
Yhteensä	162	56	94	4	223	93	316

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 101 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa hoiti toimiston huoltotarkastaja. Poikien jälkihuollon hoitivat toimiston huoltotarkastajat paitsi Ryttylän vastaanottokodin oppilaiden jälkihuoltoa (ei sisälly edellä esitettyyn valvontatilastoon), jonka suoritti vastaanottokodin oma kuraattori.

Alaikäiset lainrikkijat. Nuorista rikoksenteijöistä annetun lain määräämät tehtävät hoiti useimmissa tapauksessa suojelukasvatustoimiston puolesta Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti nuorisonhuoltajan tarkastuksen alaisena ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteijäin valvonnan järjestelystä sekä, milloin tutkittava oli 15- vaan ei 18-vuotiaana tehnyt rikoksensa, lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 1 162 (925) alaikäistä koskevassa asiassa.

Eräät yksityiset henkilöt toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien ja siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 800 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin tilapäisiä avustuksia harrastusvälineiden hankkimiseen valvottaville tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin kertomusvuoden aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	772	41	813
15—17 »	346	49	395
18—20 »	245	60	305
Yhteensä	1 363	150	1 513 (1 283)

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin irtolaistapaisen elämän takia 130 (133) alle 18-vuotiaasta henkilöä, joista poikia 32 ja tyttöjä 98. Pidätyksiä saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaanluettuina oli 157 (154), joista 36 poikia ja 121 tyttöä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 301 (324), joista 293 poikia ja 8 tyttöä koskevia, ja pidätettynä oli 217 henkilöä, joista 211 poikia ja 6 tyttöä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksentekeijöistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi, pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellä mainittu irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuun ottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennen kuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatustoimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kanssa.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 267 (236) tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21-vuotias nuori rikoksentekeijä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenettelyin. Nämä pyynnöt ovat yhtä lukuun ottamatta tulleet maaseudun poliisiviranomaisilta. 214 pyyntöön on annettu suostumus, 7 evätty, 37 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä ja 9 ilmoitetuista tapauksista oli sellaisia, jotka siirrettiin muiden sosiaalilautakuntien käsiteltäviksi tai muuten eivät aiheuttaneet suojelukasvatustoimiston toimenpiteitä.

Kokoukset. Suojelukasvatusjaosto piti vuoden aikana 19 kokousta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen sekä elatusmaksujen periminen. Elatusaputoimiston tehtäviin kuului lisäksi välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvien puolisoiden lasten samoin kuin asumus- ja avioerolasten elatusavun periminen. Pääasiallinen

toiminta kohdistui elatusapujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolasten kohdalta 258 sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalta 89 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 262 tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 17. Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 303 työloma-anomusta ja 271 tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1958 jäljellä olevia	3 772	Luettelosta poistettuja	522
Uusia tapauksia	596	V:een 1960 siirtyneitä	3 846

Seuraavat yhdistelmät valaisivat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäätty	Äitejä	Elatusvelvollisia	Ikä vuotta	Äitejä	Elatusvelvollisia
Naimattomia	3 165	1 494	15	4	1
Leskiä ja laillisesti eronneita	522	350	16—19	452	159
Naimisissa olevia	131	1 091	20—24	1 293	884
Tietoja puuttuu.....	28	911	25—29	934	837
			30—34	647	536
Yhteensä	3 846	3 846	35—39	368	373
			40—49	137	315
			50—	—	100
			Tietoja puuttuu	11	641
			Yhteensä	3 846	3 846

Ammatti	Äitejä	Elatusvelvollisia
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym.	132	317
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	51	143
Itsenäisiä liikkeen harjoittajia	234	210
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	797	330
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	980	1 162
Muita työntekijöitä.....	209	497
Merimiehiä, kalastajia ja laivojen keittiöhenkilökuntaa.....	6	133
Valtion, kunnan ym. viran- tai toimenhaltijoita	253	275
Kotiapulaisia	708	—
Muun elinkeinon harjoittajia	35	6
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	441	773
Yhteensä	3 846	3 846

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat sosiaali-ohjesäännön määräysten mukaisesti lastenhuoltotoimiston asianomaiset viranhaltijat. Näiden antamien tietojen mukaan lasten hoito oli seuraava:

Äidin luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	87.7	Hyvän hoidon	88.8
Suhteellisen hyvän hoidon	11.8	Suhteellisen hyvän hoidon	10.5
Epätyydyttävän hoidon	0.5	Epätyydyttävän hoidon	0.7

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli vuoden aikana 12, joista 10 oli sairaalassa ja 2 kotona.

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Aivokuume	1	Synnytyksestä aiheutunut vamma	2
Keuhkokuume	2	Keskosena syntyminen	5
Hukkuminen	1	Vesipäänä syntyminen	1

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 216 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 37.

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 58 ja uusia haasteita otettiin 172. Koska näistä 33 tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja 20 juttua sovittiin, sekä 59 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin oikeudessa siis 118 avioliiton ulkopuolella syntyneen 59 lapsen elatusapukannetta. Jutuista voitettiin 91, hävittiin 15 riittämättömien todisteiden vuoksi ja 19 tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmenneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa näissä jutuissa 345 kertaa. Lisäksi lastenvalvojan toimesta otetuista haasteista saatiin muualla kuin Helsingin raastuvanoikeudessa päätös 4 elatusavun korotusasiassa ja 4 elatusvelvollisuuden vahvistamista koskevassa asiassa. Lastenvalvoja esiintyi lastensuojelulautakunnan puolesta oikeudessa 17 kertaa.

Lastenvalvojan toimesta haettiin alioikeuksien päätöksiin muutosta 10 tapauksessa ja 16 tapauksessa valvottiin vastaajan puhevallan käyttäminen hovioikeudessa elatusasiassa vastaajan haettua muutosta alioikeuden antamaan päätökseen.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille sosiaaliviranomaisille virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-avunpyyntöjen kokonaismäärä oli 503. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojen puolesta 30 kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Siirto v:sta 1958:	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Avioliasten puolesta mk	Yhteensä mk
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	3 425 559
Valvottujen säästötilien saldo	19 115 836	669 029	19 784 865
Lapsille perityt elatusmaksut	61 009 100	60 504 572	121 513 672
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	16 851 050	3 253 492	20 104 542
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	892 283	189 409	1 081 692
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen kor- vaukset	344 654	50 713	395 367
Yksityisiltä perityt tilapäiset avustukset	—	—	9 480
Kaupungin suorittamat tilapäisten avustusten korvaukset	—	—	9 500
Korkotuloja	1 260 512	32 930	1 293 442
Lastenvalvojan säästö-, talletus- ja indeksi- tilin korko	—	—	270 572
		<u>Yhteensä</u>	<u>167 888 691</u>

Menot:

Hoitajille suoritettavat lastenhoitokorvaukset ...	60 167 042	59 915 074	120 082 116
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen kor- vaukset	16 851 050	3 253 492	20 104 542
Kaupungille suoritettavat oikeuskulujen kor- vaukset	3 564	67 618	71 182
Kaupungin tilittämättömät oikeuskulut	48 530	6 724	55 254
Oikeuskuluihin käytetty	1 243 373	172 504	1 415 877
Myönnettyt tilapäiset raha-avustukset	18 980	—	18 980
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästö-, talletus- ja indeksitilin korot	—	—	270 572
Siirto v:een 1960:			
Lastenvalvojan säästö- ja postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	4 666 919
Valvottujen säästötilien saldo	20 318 131	885 118	21 203 249
		<u>Yhteensä</u>	<u>167 888 691</u>

*Ottolapsiksi hyväksyttiin 76 lastenvalvojan luettelossa ollutta avioliiton ulkopuo-
lella syntynyttä lasta.*

Elatusapujaosto piti kertomusvuonna 17 kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Vuoden aikana käsiteltiin yhteensä 6 893 (6 579) äitiysavustus-
hakemusta, joista hyväksyttiin 6 756 (6 437) ja hylättiin 137 (142). Hylkäyspäätök-
sistä valitti 23 (22) hakijaa sosiaaliministeriöön. Avustus myönnettiin 6 610 (6 292)

sellaiselle hakijalle, jotka olivat käyneet lääkärin, kätilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattaneet tällöin saamiaan ohjeita sekä 146 (145) hakijalle, jotka olivat esittäneet pätevän syyn tämän ehdon laiminlyöntiin. Avustuksen hakijoista oli 6 530 (6 232) avioliitossa ja 363 (347) naimatonta. Hylätyistä 137:stä (142) oli 52 (39) ja harkinnalla myönnettyistä 146:sta (145) oli 50 (44) naimattomien äitien hakemuksia.

Hakemuksia otti vastaan viraston lisäksi 46 äitiysneuvolaa. Virastoon jätettiin 895 (1 240) ja neuvoloihin 5 998 (5 339) hakemusta.

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 30 510 000 (29 704 500) mk. Luontoisavustuksia (äitiysavustuspakkauksia) annettiin 12 627 000 (12 519 000) mk:n arvosta. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 10 (10) mmk.

Perhelisät. Perhelisän hakijoita oli yhteensä 1 830 (1 903), joista hyväksyttiin 1 716 (1 723) ja hylättiin 114 (180). Veroylityksen takia hylättiin 91 (152) ja muusta syystä 23 (28). Hakemuksista oli 34 (21) toistamiseen kokouksessa lapsen syntymän tai muun sellaisen syyn takia.

Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 258 (246) perheelle veroylityksestä huolimatta.

Perhelisää saaneilla 1 716 (1 723) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 7 050 (7 067), joista 6 889 (6 900) alle 16-vuotiaita ja 159 (162) koulunkäynnin sekä 2 (5) työkyvyttömyyden perusteella huomioon otettuja, 16 vuotta täyttäneitä lapsia.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä
2	272 (267)	7	62 (48)
3	148 (149)	8	13 (12)
4	743 (762)	9	4 (3)
5	341 (332)	10	2 (1)
6	130 (146)	11	1 (3)
		Yhteensä 1 716 (1 723)	

Perhelisän saajista oli 1 180 (1 191) varsinaista suurperhettä, 365 (362) leskien ja 171 (170) työkyvyttömiä perhettä. Ruotsinkielisiä oli hakijoista 5.08 %.

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan viran- ja toimenhaltijoita	141 (143)	Työnjohtoasemassa olevia	25 (32)
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym. yrittäjiä	84 (87)	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	515 (523)
Liike- ja varastoapulaisia, konttoristeja ym.	166 (150)	Muita työntekijöitä ...	468 (498)
Autonkuljettajia	108 (114)	Ilman ammattia	209 (176)
		Yhteensä 1 716 (1 723)	

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 15 955 500 (14 847 735) mk:sta jaettiin suurille perheille 10 697 500 (9 992 370) mk, leskiperheille 3 333 000 (2 960 620) mk ja työkyvyttömien perheille 1 925 000 (1 894 745) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia.

Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 11 000 (27 370) mk, kotieläimiin ja niiden rehuun 4 000 (30 500) mk, asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 575 000 (494 750) mk, vuoteisiin ja vuodevaatteisiin 7 373 250 (7 242 845) mk, huonekaluihin 1 510 800 (924 425) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 1 040 125 (639 150) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 699 625 (671 625) mk, vaatetukseen 4 624 200 (4 731 820) mk ja muihin luontoissuorituksiin 117 500 (85 250) mk.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden perhelisien maksamista varten ennakkoa 13 (12.5) mmk.

Äitiysavustus- ja perhelisäjaostolla oli vuoden aikana 24 (24) kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto lähetti kertomusvuoden aikana 9 643 (10 008) kirjettä.

Sosiaalilääkärin toimisto

Sosiaalilääkärin toimistossa tutkittiin 510 lasta. Tutkittaviksi ilmoitetuista siirtyi seuraavaan vuoteen keskeneräisinä tai tutkimusta odottamaan 87. Tutkituista oli sekä psykologisessa että psykiatrisessa tutkimuksessa 309, yksinomaan psykologin tutkittavana 128 ja psykiatrin tutkimuksessa 73. Sosiaalilääkärin toimiston sosiaalityöntekijät osallistuivat tutkimukseen tai hoitoon 85 tapauksessa, joista 12 oli yksinomaan sosiaalityöntekijäin asiakkaina. Sosiaalityöntekijöiden haastattelujen lukumäärä oli 328. Psykologisia kokeita suoritettiin yhteensä 715. Laitos- ja kotikäyntejä tekivät psykiatrit 64, psykologit 99 ja sosiaalityöntekijät 129. Poliklinisessä, yksilöterapeuttisessa hoidossa oli sosiaalilääkärin toimiston psykiatreilla ja psykologeilla yhteensä 10 lasta ja sosiaalityöntekijällä jälkihoidossa Metsäkummun hoitokodissa 10 lasta; hoitokertoja kaikkiaan 202. Vanhempia oli sosiaalityöntekijöiden hoidossa 24 sekä psykiatrin hoidossa 1; hoitokertoja 218. Sosiaalilääkärin suosittelemina oli ulkopuolisilla yksityisterapeuteilla hoidossaan 3 lasta, joista 2 tapauksessa äiti oli sosiaalilääkärin toimiston sosiaalityöntekijän ja 1 tapauksessa suojelukasvatustoimiston huoltotarkastajan hoidossa. Kaikissa hoito- ja useissa tutkimustapauksissa oli neuvotteluja työntekijöiden kesken, yhteensä niitä pidettiin 175. Näihin osallistui useimmiten lastensuojeluviraston lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimiston sekä laitosten henkilökuntaa. Tutkituista annettiin tarvittaessa lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten.

Toimiston henkilökuntaa osallistui kasvatusneuvoloitten liiton ja psykoanalyysin edistämisyhdistyksen järjestämiin seminaareihin.

Tutkimusaineisto:

	I k ä								Yhteensä		Kaikkiaan
	0—6 v		7—15 v		16—18 v		19 v —				
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Jäljellä v:een 1959											
Lastenhuoltotoimisto	5	5	7	4	—	—	—	1	12	10	22
Suojelukasvatustoimisto	—	—	4	3	3	2	—	—	7	5	12
Uusia v. 1959											
Lastenhuoltotoimisto	69	49	108	75	6	11	24	27	207	162	369
Suojelukasvatustoimisto	—	—	104	31	29	17	4	1	137	49	186
Uudelleen ilmoitettuja											
Lastenhuoltotoimisto	—	—	2	—	—	—	—	1	2	1	3
Suojelukasvatustoimisto	—	—	2	1	2	—	—	—	4	1	5
Lastenhuoltotoimisto, yhteensä	74	54	117	79	6	11	24	29	221	173	394
Suojelukasvatustoimisto, yhteensä	—	—	110	35	34	19	4	1	148	55	203
Kaikkiaan	74	54	227	114	40	30	28	30	369	228	597
Poistettu v. 1959.....	62	47	207	97	37	19	22	19	328	182	510
Jäljellä v:een 1960	12	7	20	17	3	11	6	11	41	46	87

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy:

S y y	Lastenhuoltotoimisto			Suojelukasvatustoimisto			Kaikkiaan
	P.	T.	Yhteensä	P.	T.	Yhteensä	
<i>Tutkimukseen joutumisen syy</i>	<i>66</i>	<i>37</i>	<i>103</i>	<i>93</i>	<i>44</i>	<i>137</i>	<i>240</i>
Heikko koulumenestys	4	4	8	—	—	—	8
Hermostolliset herkkyysoireet	20	15	35	9	9	18	53
Sopeutumisvaikeudet	19	8	27	79	35	114	141
Seksuaaliset vaikeudet	—	3	3	3	—	3	6
Kastelu ja/tai tuhriminen	21	3	24	—	—	—	24
Muut syyt	2	4	6	2	—	2	8
<i>Lausunnon pyytämisen aihe</i>	<i>127</i>	<i>101</i>	<i>228</i>	<i>42</i>	<i>—</i>	<i>42</i>	<i>270</i>
Kehitystason määrittäminen	55	23	78	—	—	—	78
Vajaamielislaitokseen sijoittaminen	47	39	86	—	—	—	86
Muuhun laitokseen sijoittaminen	2	1	3	21	—	21	24
Laitoksesta kotiuttaminen	—	—	—	19	—	19	19
Sairaalahoitoon sijoittaminen	1	2	3	2	—	2	5
Yksityiseen kasvatuskotiin sijoittaminen	10	12	22	—	—	—	22
Työkyvyttömyyseläkeanomukset	4	1	5	—	—	—	5
Sterilisatioanomukset	—	4	4	—	—	—	4
Oikeudenkäynti tai holhousasia	4	8	12	—	—	—	12
Adoptiotarkoitus	4	11	15	—	—	—	15
Kaikkiaan	193	138	331	135	44	179	510

Psykologiset tutkimukset

Älykkyystutkimukset

	T—M—L (T—M—H)	Wechler		Yhteensä
		Wise	Weiss	
Lastenhuoltotoimisto, tytöt	90	12	—	102
» pojat	127	22	—	149
Suojelukasvatustoimisto, tytöt	3	11	4	18
» pojat	12	16	6	34
Yhteensä	232	61	10	303

Luonnetutkimukset

	Ror- schach	Temaattinen apperceptio t.		MPT	Szondi	Muut	Yh- teensä
		CAT	TAT				
Lastenhuoltotoimisto, tytöt	32	27	8	2	—	4	73
» pojat.....	41	35	4	2	—	5	87
Suojelukasvatustoimisto, tytöt	30	1	19	—	—	4	54
» pojat	101	3	43	11	40	—	198
Yhteensä	204	66	74	15	40	13	412

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2 575 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 999 lasta (1 077), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 3 574 (3 419) lasta. Näistä oli 3 223 lastenhuoltotoimiston alaista ja 340 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 11 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 204 eli 61.7 % ja aviottomia 1 370 eli 38.3 %. Lastenhuoltotoimiston alaisiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 59.7 ja 40.3 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 79.8 ja 20.2. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 1 803:lla eli 81.8 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 344:llä eli 15.6 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 57 eli 2.6 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 673:lla eli 49.1 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 679:llä eli 46.6 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 18:lla eli 1.3 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 2 916 eli 82.3 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 45 ja muualla Uudenmaan läänissä 84, joten muualla syntyneitä oli 498 eli 14.1 %.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, ryhmitettiin heidät vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja au-lapset äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ja ammattityöntekijäin lapsia 1 607 eli 45.0 %, muiden työntekijäin 446 eli 12.5 %, kotiapulaisten 313 eli 8.8 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 164 eli 4.6 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 584 eli 16.3 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 151 eli 4.2 %.

Toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 638:ssä eli 17.9 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 359 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 279 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 744:ssä eli 76.8 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 265 eli 7.4 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatustaito, 160:llä eli 4.5 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 171 lasta eli 4.8 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 606 lapsen eli 17.0 %:n vanhemmat olivat joko

sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 137 tapauksessa, 3.8 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 3 282:lla eli 91.8 %:lla suomi, 286:lla eli 8.0 %:lla ruotsi ja 6:lla eli 0.2 %:lla jokin muu kieli.

Muussa suhteessa viitataan eripainoksen liitteenä olevaan tilasto-osaan.

Lastensuojelutyön rahoitus

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojelulautakunta	94 222 146
Varsinaiset lastenhuoltolaitokset	299 745 241
Vajaamielisten hoitolaitokset	31 055 960
Sijoitus kaupungin omien laitosten ulkopuolelle	241 294 726
Suojelukasvatuksen alaisten hoidokkien sijoittaminen valtion laitok- siin ja yksityishoitoon	12 707 869
Palkkiot suojelukasvatustoimiston ohjauksen alaisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	253 474
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	23 179 205
Vajaakykyisten lasten erikoishoito ja opetus	25 984 669
Lasten kesävirikistys	9 090 675
Lastenvalvojan käyttövarat	346 926
Matkakulut	1 100 393
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	441 592
Lastenhuoltolaitosten maatilat	14 909 035
Yksityisille lastenhuoltoyhdistyksille myönnetyt avustukset	10 689 855
Kaupunginhallituksen päätöksellä lastensuojelutyöhön myönnetyt varat	1 611 895
Yhteensä	766 633 661

Lisäksi suoritettiin yleisten töiden lautakunnan toimesta allamainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjaustöitä, joiden kustannukset olivat:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	3 127 680
Herttoniemen vastaanottokoti	144 849
Metsäkummun hoitokoti	446 652
Hyvösen lastenkoti	165 240
Malmin lastenkoti	1 104 121
Oppilaskoti Toivola	2 972 960
Kallion nuorisokoti	42 410
Reijolan nuorisokoti	326 510
Kullatorpan lastenkoti	646 849
Nukarin lastenkoti	825 862
Päivölän lastenkoti	693 808
Päivähuoltola Aula	367 420

19. Lastensuojelu

Vastaanottokoti Lemmilä	381 666
Ryttylän vastaanottokoti	1 097 980
Päivähuoltola Vantaala	2 938 929
Yhteensä	15 282 936

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk	mk
Lastenhoidosta saatu korvaus		108 312 078
Huoltolaitosten valtionapu		20 905 864
Huoltolaitosten tulot		16 020 127
Maatilojen tilittämät tulot		
Toivoniemen tila	391 427	
Toivolan tila	3 604 835	3 996 262
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen kor-		
vaus		3 806 403
Yhteensä		153 040 734

Kun nämä tulot vähennetään em. kustannusten yhteissummasta 781 916 597 mk:sta, jää kaupungin kassaa rasittavaksi nettomenoksi 628 875 863 mk eli 45 458 669 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kertomusvuonna olivat lastensuojelun hallinnassa Ryttylän koulukodin, Toivoniemen koulukodin ja Oppilaskoti Toivolan maatilat. Ryttylän koulukodin maatalous lakkasi jo v:n 1958 lopussa. Toivoniemen tilalla oli kertomusvuonna vain supistetussa muodossa maataloustoimintaa. Tilan menot olivat 952 152 mk ja tulot 391 427 mk. Toivolan maatilalla harjoitettiin maataloustoimintaa. Maatilan menot olivat 13 909 035 mk ja tulot 3 604 835 mk. Menoista suurin osa eli 10 529 200 mk oli tilitysvuokra kaupungin kassaan.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus bruttomenoista poisluettuna nousivat seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	106 492 084	1 650	602 271: 90
Herttoniemen vastaanottokoti	7 845 938	1 683	614 145: 35
Metsäkummun hoitokoti	10 940 190	2 182	796 561: 40
Hyvösen lastenkoti	16 143 853	1 424	519 621: 30
Malmin lastenkoti	18 064 642	1 312	478 938: 40
Oppilaskoti Toivola	52 621 074	2 103	767 682: 60
Kallion nuorisokoti	9 093 083	1 047	382 103: 90
Reijolan nuorisokoti	5 717 493	947	345 680: 55
Kullatorpan lastenkoti	14 238 871	1 584	578 105: 25
Nukarin lastenkoti	15 728 922	1 363	497 403: 75
Päivölän lastenkoti	9 863 202	1 494	545 463: 30
Päivähuoltola Aula	10 787 859	1 992	727 156: 65
Lemmilän vastaanottokoti	8 293 157	1 868	681 754: 30
Ryttylän vastaanottokoti	36 676 288	2 357	860 447: 35
Päivähuoltola Vantaala	4 344 439	1 597	582 985: 30
Yhteensä	326 851 095	1 678	458 023: 90

Töölön ja Kaarelan nuorisokotien perustamisvuoden poikkeuksellisia menoja ei ole otettu huomioon taulukoissa. Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolan menot sisältyvät Oppilaskoti Toivolan menoihin.

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Laitos	Menoerä, mk					
	Palk- kaukset	Vuokra, lämpö, valo ja käyttö- voima	Ravinto	Vaatetus, kalusto ja pesu	Muut menot	Yhteensä
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 102	240	189	58	62	1 650
Herttoniemen vastaanottokoti	1 063	261	203	98	57	1 683
Metsäkummun hoitokoti	1 427	306	208	134	107	2 182
Hyvösen lastenkoti	778	227	186	166	66	1 424
Malmin lastenkoti	777	189	193	119	35	1 312
Oppilaskoti Toivola	1 163	566	199	100	75	2 103
Kallion nuorisokoti	424	211	215	148	49	1 047
Reijolan nuorisokoti	442	172	202	85	46	947
Kullatorpan lastenkoti	1 044	203	199	78	59	1 584
Nukarin lastenkoti	903	172	150	76	61	1 363
Päivölän lastenkoti	879	265	182	88	80	1 494
Päivähuoltola Aula	1 410	239	141	15	186	1 992
Lemmilän vastaanottokoti	1 277	222	206	58	105	1 868
Ryttylän vastaanottokoti	1 370	594	204	83	106	2 357
Päivähuoltola Vantaala	474	206	112	597	207	1 597
Yhteensä	1 026	298	189	93	72	1 678

Mainittakoon, että edellisen vuoden hoitopäiväkustannukset olivat keskimäärin 1 652 mk.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittynä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 10 689 855 mk. Tästä saivat *Aula-työkotien Kannatusyhdistys* vajaamielisten nuorten työkodin ja vajaamielisten kesäsiirtolan tukemiseksi 600 000 mk; *Pelastakaa Lapset* perhesijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk; *Svenska Finlands vårdanstalt för sinnesslöa-* nimistä laitosta ylläpitävä kuntainliitto 1 400 000 mk ja *Vankeusyhdistys* 500 000 mk. Lisäksi jaettiin 7 889 855 mk avustuksena sellaisille järjestöille, jotka järjestävät kesänviettoa helsinkiläisille lapsille.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana erilaisiin lastensuojelun tarpeisiin yhteensä 1 611 895 mk.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat 31. 12. 1959 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	39 700	8 785
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 100	1 450
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 700	3 850
Bergman puolisoiden lahjoitusrahasto	60 100	4 825
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	11 650	775
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 900	5 050
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	88 600	6 360
Yhteensä	295 750	31 095

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 52 680 mk.

Hoitopaikkasopimukset

Osaallistuessaan eräiden yksityisten järjestöjen omistamien lastenhuoltolaitosten perustamiskustannuksiin joko avustuksen tai lainan muodossa kaupunki on varannut käyttöönsä määrääjäksi tällaisista laitoksista hoitopaikkoja. Seuraaviin kaupunginvaltuuston päätöksiin perustuvat hoitopaikkasopimukset olivat kertomusvuonna voimassa:

8. 3. 1950 ja 16. 5. 1956 sopimukset 28 varsinaisen ja 2 erityispaikan varaamisesta diakonissalaitokselta sen omistamasta Pitäjänmäen lastenkodista sekä 7. 2. 1950, 14. 11. 1951 ja 20. 3. 1957 sopimukset 25, 10 ja vähintään 200 hoitopaikan varaamisesta Rinnekoti-nimisestä laitoksesta;

12. 7. 1951 sopimus 12-paikkaisesta turvattomien ruotsinkielisten lasten vastaanotto-osastosta Suomen Lastenhoitoyhdistyksen Stenbäckinkatu 5:ssä sijaitsevassa lastenkodissa myönnetyn lainan takaisinmaksuaikana;

22. 12. 1954 sopimus 35 hoitopaikan varaamisesta Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöa -nimisestä, kuntainliiton ylläpitämästä vajaamielislaitoksesta;

15. 12. 1954 sopimus vähintään 30 hoitopaikan varaamisesta Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen säätiön lastenkodista lainan maksuajaksi;

21. 12. 1955 ja 15. 1. 1958 sopimukset 10 hoitopaikan varaamisesta Mustalaislähetyksen Kotimäen lastenkodista Sipoon Martinkylässä sekä samoin 10 hoitopaikan varaamisesta Kosken (Hl.) pitäjässä sijaitsevasta lastenkodista;

6. 2. 1957 sopimus vähintään 10 hoitopaikan varaamisesta Barnens Värn -nimisen järjestön vajaamielislaitoksesta;

21. 11. 1956 sopimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kodinhoito-opiston lastenkodin varaamisesta kokonaisuudessaan lainan takaisinmaksuajaksi lastensuojelulautakunnan huollettavia varten; 13. 11. 1957 päätetyt sopimukset 10 ja 7 hoitopaikan varaamisesta Lastenlinnasta sekä vm. sopimuksiin liittyvä erikoissopimus; näistä hoitopaikoista oli 8 ensisijaisesti lastensuojelulautakunnan käytettävissä;

15. 4. 1959 sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta Kristillisten Orpokotien Kansatusyhdistyksen lastenkodista

sekä kaupunginhallituksen 2. 1. 1958 tekemään päätökseen perustuva sopimus vähintään 8 hoitopaikan varaamisesta Vankeusyhdistyksen omistamasta Rusutjärven kotikoulusta.